

Om ons klimaat kun je niet heen!

Waterschap Rivierenland

2019-2023

Om ons klimaat kun je niet heen!

Geachte lezer,

Om ons klimaat kun je niet heen!

Dit wordt steeds duidelijker. We zijn er allemaal bij betrokken. Inwoners, bedrijven en de diverse overheden spelen een belangrijke rol.

2018 was met betrekking tot water een jaar met grote tegenstellingen. Hoog water en langdurige droogte wat zeer lage waterstanden gaf. Dit geeft veel uitdagingen voor de waterschappen. Van hoe houden we het droog bij veel water tot hoe zorgen we dat we voldoende water hebben bij (extreme) droogte. Voldoende water om bijvoorbeeld fruitelers en boomkwekers te voorzien van water om te sproeien. Maar ook de waterhuishouding in de steden.

Waterschap Rivierenland, waar bijna een miljoen mensen wonen, heeft laten zien dat ze uitdaging willen aangaan. Waterschap Rivierenland werkt in 28 gemeenten in 4 provincies. Dit vraagt om veel afstemming. Het CDA wil daar graag een steentje aan bij dragen. In dit verkiezingsprogramma willen wij graag laten zien hoe we dit willen gaan doen. Welke prioriteiten en uitgangspunten we hebben. Voor u als potentiële kiezer maar ook als belangrijk document voor de gesprekken om te komen tot een nieuw college van dijkgraaf en heemraden. We zetten in op *Veilig water, Schoon water, Voldoende water* met als rode draad *duurzaamheid*.

Want Om ons klimaat kun je niet heen.

Henk A. Driessen
CDA-lijstrekker
Waterschap Rivierenland

Inhoudsopgave

Inleiding	
1. De CDA-uitgangspunten	6
2. Veilig water	7
3. Schoon water	9
4. Voldoende water	10
5. Duurzaamheid	11
6. Betaalbaarheid en organisatie	12
7. Regionale aandachtspunten	13

Inleiding

Rentmeesterschap is de basis voor het handelen van het CDA in het waterschapsbestuur. Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor goed waterbeheer. Voor de toekomst van onze kinderen en de wereld waarin zij leven. Water is essentieel voor leven. Voor inwoners, ondernemers, maar ook voor de flora en fauna die in onze regio's zo mooi is. Daarnaast is het van belang dat het water schoon is. Niet alleen voor het waterleven, maar ook voor ons dagelijks gebruik van water en het verbouwen van voedsel. Het waterschap is Nederlands oudste vorm van bestuur. De noodzaak van samenwerking stond eeuwenlang voorop. Zonder die samenwerking houdt niemand droge voeten in onze Nederlandse waterdelta.

Inwoners

Het CDA vindt het belangrijk dat de waterschappen open in de samenleving staan. Wij willen een waterschap dat ruimte geeft aan de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners en dat gebruikmaakt van de innovatieve kennis van bedrijven en instellingen. Leidend principe voor het CDA is om verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de samenleving te leggen, dat geldt ook voor de zorg om ons water. Het CDA doet dan ook een appel op de inwoners om zelfverantwoordelijkheid te nemen voor de zorg om het water in de eigen leefomgeving. Zo wordt water in een groene tuin langer vastgehouden en zorgt zo'n tuin ook voor verkoeling bij hitte. Ook de kwaliteit van het water maken we samen. Wij willen een waterschap dat ruimte geeft aan de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners en dat gebruikmaakt van de innovatieve kennis van bedrijven en instellingen. Bij (her)ontwikkelingen van gebieden wil het CDA de mogelijkheden voor bewegen, recreëren en sporten in de buitenruimte bevorderen.

Klimaat

Het waterschap streeft naar permanente verduurzaming bij de uitoefening van haar kerntaken. Waterschappen zijn dé partner van het kabinet als het gaat over klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie. Meer dan voorheen is samenwerking en afstemming met gemeenten, provincies, bedrijfsleven, agrariërs en inwoners noodzakelijk om maatregelen inzichtelijk en uitvoerbaar te maken. Tot de kerntaken behoren ook maatregelen om de gevolgen van de klimaatveranderingen op te vangen. Denk hierbij aan meer neerslag, periodes van droogte, storm, opwarming van de aarde, maar ook veenoxidatie door bodemdaling en de gevolgen van mijnbouw.

Bestuurlijk

Het waterschap is geen geïsoleerd bestuurlijk orgaan dat zich alleen richt op haar kerntaken, zoals veiligheid, voldoende en schoon water voor natuur, landbouw en recreatie. Het veranderende klimaat eist nu en in de toekomst meer ruimte voor water. Deze uitdagingen vragen meer dan ooit om samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke verbanden en andere overheden. Niet morgen, maar vandaag! Goed waterbeheer door de functionele overheid is daarbij cruciaal. Daarom staat het CDA meer dan ooit achter de waterschappen.

Naast innovatie in het werk van het waterschap moet innovatie ook een permanente plek krijgen in het werk van het waterschapsbestuur. Om de volksvertegenwoordigende rol van de AB leden beter tot hun recht te laten komen, pleit het CDA voor een rechtstreekse en snellere ondersteuning vanuit de organisatie. Het instellen van een eigen griffie behoort tot de mogelijkheden. Hierover dienen praktische afspraken te worden gemaakt.

Erfgoed

Als oudste vorm van bestuur in Nederland hebben de waterschappen een eeuwenoude historie. Historie die gekoesterd moet worden en waar we zuinig op moeten zijn. Bij nieuwe wateropgaven door klimaatveranderingen kunnen waar mogelijk oude watersystemen inspiratie bieden voor oplossingen. Behoud van waterschapserfgoed kan eveneens bijdragen aan het vertellen van 'het verhaal van het waterschap' en zo het waterbewustzijn onder onze inwoners versterken. Het CDA pleit voor het instellen van de waterschapserfgoedstatus conform een rijks- of gemeentelijke monumentenstatus.

Water over de grens

Nederland heeft als benedenstrooms gelegen land bij uitstek belang bij een aanpak van waterproblemen in grensoverschrijdende stroomgebieden. Regionaal waterbeheer langs de grenzen van ons land vraagt dan ook nadrukkelijk om grensoverschrijdende afstemming en samenwerking.

Waterschap Rivierenland – Om ons klimaat kun je niet heen!

Schoon water in de grensoverschrijdende rivieren en waterlopen, hoogwaterbescherming voor Nederlandse inwoners in de regionale riviersystemen, maar ook de uitdagingen van de klimaatverandering moeten de waterschappen oppakken samen met de Duitse en Belgische partners. Denk hierbij aan het waarborgen van veiligheid en voorkomen van overlast bij hoogwatersituaties. De toenemende perioden van droogte en watertekorten vragen om nieuwe oplossingen en een gebiedsgerichte aanpak op stroomgebiedsniveau, waarbij de grens geen belemmerende factor mag zijn.

Internationale samenwerking

Het CDA vindt het belangrijk dat waterschappen hun eigen kennis en expertise delen met andere landen om het waterbeheer aldaar op orde te krijgen. Ook biedt zij noodhulp in geval van rampen. De waterschappen worden hierin financieel ondersteund door het Rijk. De waterschappen leren hier ook zelf van en vergroten zo de eigen innovatiekracht. Voor medewerkers is het een kans om in een andere context nieuwe ideeën en ervaringen op te doen, waar het eigen waterschap weer van profiteert. Het maakt het Waterschap ook tot een aantrekkelijke werkgever, zeker voor jonge mensen.

Het Waterschap Rivierenland ligt in de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Zuid-Holland en Utrecht en betreft de volgende gemeenten:

- Altena
- Alblasserdam
- Arnhem
- Beuningen
- Buren
- Culemborg
- Drimmelen
- Druten
- Giessenlanden
- Gorinchem
- Berg en Dal
- Hardinxveld-Giessendam
- Heumen
- Lingewaard
- Maasdriel
- Molenlanden
- Neder-Betuwe
- Nijmegen
- Overbetuwe
- Papendrecht
- Sliedrecht
- Tiel
- Wageningen
- West Maas en Waal
- Wijchen
- Zaltbommel
- Vijfheerenlanden
- West Betuwe

Belangrijkste feiten en cijfers Waterschap Rivierenland:

- 201.000 hectare
- 980.000 inwoners
- 28 gemeenten
- 1.070 km dijken
- 7.000 km watergangen
- 234 poldergemalen
- 1.987 stuwen
- 140 km vaarwegen
- 538 km persleidingen
- 39 zuiveringsinstallaties
- 575 km wegen en fietspaden.

1. De CDA-uitgangspunten

1.1. Niet morgen, maar vandaag beginnen met de uitdagingen van de klimaatverandering

Als goed rentmeester over onze aarde is het belangrijk goed om te gaan met grondstoffen die we uit de bodem halen. Om te voorkomen dat deze grondstoffen uitgeput raken, wil het CDA-grondstoffen die nu verloren gaan terugwinnen en het gebruik daarvan verminderen.

De klimaatverandering gaat sneller dan verwacht. De droogte en de hoosbuien die voorspeld waren voor over 30 jaar doen zich nu al voor. Het CDA wil dat waterschappen samen met andere overheden de gevolgen van die klimaatverandering op vangen.

Elk waterschap in Nederland wordt binnen de kortst mogelijke tijd energieneutraal

1.2. Het CDA gaat zorgvuldig om met Waterschapsbelastingen

Waterschappen hebben vanwege de directe belastinginning een unieke positie. Daarom pleit het CDA voor betaalbaarheid van waterschapstaken en lage lasten voor inwoners. Die verantwoordelijkheid voelt het CDA naar haar kiezers en achterban. Dat heeft echter ook een keerzijde. Als je teveel op betaalbaarheid en goedkoopste oplossing focust dan loop je het risico dat je het echte probleem uit de weg gaat. Investeren leidt vaak tot meer economische potentie in een gebied, zodat deze weer worden terugverdiend.

1.3. De eeuwenoude noodzaak tot samenwerken blijft.

Het waterschap is duidelijk zichtbaar in de samenleving. De tijd dat het waterschap in de luwte kon blijven opereren is voorbij. Waterschappen moeten zelfstandig de taken in het waterbeheer oppakken. Het waterschap als zodanig hoeft niet te concurreren met andere opgaven in het publieke domein, maar kan deze aanvullen.

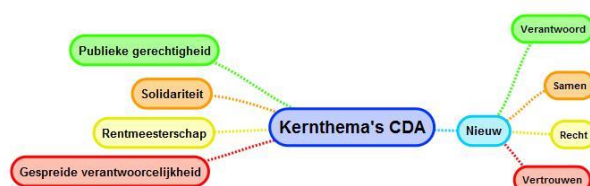
Samenwerking met alle relevante partners is cruciaal. De focus blijft gericht op de lange termijn en we durven daarbij ook naar onconventionele vormen van samenwerking te kijken. De focus van het waterschap ligt op het platteland, de stad, recreatie en natuur. Het is niet of-of, maar en-en. Ieder gebied kent zijn eigen vraagstukken. Om de verbinding goed te leggen wil het CDA-kennis en kunde voor waterbeheer in het stedelijk gebied verstevigen.

Het CDA heeft oog voor het culturele watererfgoed van de waterschappen.

1.4. De bestuursstijl van het waterschap is open en naar buiten gericht.

Het CDA werkt vanuit het mensbeeld dat wat goed is voor de ander, ook goed is voor jezelf. Dat betekent dat het waterschap altijd in samenspraak met betrokkenen en de omgeving haar taak wil uitvoeren. Bijvoorbeeld door als waterschap de waterveiligheidsopgave en de ruimtelijke inpassing samen met de omgeving te ontwerpen. Alleen dan kun je rekening houden met de karakteristieken van het gebied. Veranderingen moeten zo worden aangepakt dat die zich verbinden met de eigen waarden van de regio.

Daar waar inwoners taken zelf kunnen oppakken, wil het CDA dat stimuleren vanuit het zelforganiserend vermogen van de samenleving. Ontzorgen daar waar het moet; participatie en initiatieven daar waar het kan.

2. Veilig water

Het voorkomen of beperken van de gevolgen van overstromingen en wateroverlast is een kerntaak van het waterschap. Versterking van onze dijken heeft voor het CDA dan ook de hoogste prioriteit om zo de veiligheid van mensen en dieren die achter de dijk wonen en leven te garanderen. Veilige dijken zijn ook van groot belang voor de economie. Dijkversterking in combinatie met meer ruimte voor water biedt meekoppelkansen voor andere functies zoals wonen, recreatie en natuur. Meerkosten worden gedragen door initiatiefnemers of andere overheden. Het CDA wil de bewoners optimaal betrekken bij de inrichting van het gebied bij dijkverzwaringen en dijkbewaking. De dijk is van ons allemaal!

Het CDA vindt dat de komende jaren de focus van 'kosten wat het kost voorkomen van overstromingen' meer moet verschuiven, daar waar dat kan, naar het opvangen van de gevolgen ervan. Van alleen maar investeren in dijkverzwaringen naar een meer natuurlijke inrichting van het landschap waarin water kan worden vastgehouden of zonder grote gevolgen kan overlopen.

Het CDA wil werken aan een veerkrachtig watersysteem dat de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling aan kan. Waterschappen beheren primaire keringen kwalitatief verantwoord om ons beheergebied blijvend en duurzaam te beschermen tegen overstromingen. Hierbij is het Deltaprogramma Waterveiligheid uitgangspunt.

De afgelopen jaren zien we in toenemende mate dat de grote uitwaterende gemalen worden ingezet om het overtollig water richting zee af te voeren. Mede als gevolg van toenemende stormen is de natuurlijke uitstroom via de rivieren en uitwaterende sluizen niet meer voldoende gegarandeerd.

Het CDA wil recreatief medegebruik ten volle benutten met het uitvoeren van het oever- en kaden programma de Kaderrichtlijn Water-inrichtingsmaatregelen. Voorwaarde is dat iedere betrokken partij haar eigen financiële verantwoordelijkheid neemt.

Het CDA wil werken aan bewustwording van het leven in een delta, waar grote delen van Nederland onder zeeniveau liggen. We leven wel in de veiligste delta ter wereld.

Dit betekent concrete voor het Waterschap Rivierenland:

- *Het waterschap werkt actief aan het waterbewustzijn van de inwoners.*
- *Bij het oevers-en kaden programma worden KRW-inrichtingsmaatregelen en recreatief medegebruik benut.*
- *Dat het CDA samen met andere partners een (subsidie)project wil opzetten over droogte in Zuid-Europa. Doel is om ideeën op te doen, hoe we moeten omgaan met langdurige droogte.*
- *De watersystemen worden kosteneffectief, robuust, veerkrachtig, klimaatbestendig en ecologisch verantwoord ingericht.*
- *Bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor waterbergingen wordt goede landbouwgrond ontzien. Stapeling van functies heeft de voorkeur.*
- *Maximaal inzetten op innovatieve technieken bij dijkversterking.*
- *Het CDA vindt dat op basis van de nieuwe neerslagverwachtingen de capaciteit van de uitwaterende gemalen moet worden aangepast.*
- *Het CDA wil verder investeren in het vasthouden van water in de hoger gelegen gebieden. Dit kan door het meanderen van rivieren en beken en het creëren van voldoende berging van water. Ook dijken van de rivieren, kanalen en waterpartijen in stedelijk gebied worden verder verzwaaard. Aandachtspunt is het op diepte houden van de watergangen door bijvoorbeeld het baggeren voor een goede afstroming van water.*
- *Het CDA wil dat calamiteitenprogramma's voor waterveiligheid en wateroverlast door de verschillende overheden up-to-date worden gehouden en dat regelmatig wordt geoefend.*
- *Het CDA pleit ervoor om samen met de waterschappen Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel en de provincies te onderzoeken of we gezamenlijk een "Leerstoel Water" bij een van de Universiteiten en/of Hogescholen kunnen realiseren;*
- *Weersextremen nemen toe, waardoor ook langere droogteperiodes zullen ontstaan. Het CDA wil samen met Provincies, LTO en Terrein Beherende Organisaties (TBO's) onderzoeken hoe daartegen het beste kan worden beschermd. We denken daarbij aan het Zoetwater Oost Nederland (ZON) programma, meer aandacht voor bergen van water waarbij we landbouwgrond ontzien (stapelen van functies) en het op orde brengen van de capaciteit van de gemalen.*
- *Het CDA vindt het van groot belang dat er samen met de gemeenten en provincies gekeken wordt naar de klimaatontwikkelingen in het stedelijk gebied, dit mede om hittestress te voorkomen. Samen met de grote (verstedelijkte) gemeenten zou er een Klimaatprogramma voor de steden ontwikkeld moeten worden. Dit programma zou vervolgens doorvertaald kunnen worden naar de kleinere steden en dorpen*

3. Schoon water

Het CDA wil een gezond leefmilieu en zet zich daarom in voor een verdere verbetering van de waterkwaliteit, met de nadruk op preventie. Schoon oppervlaktewater is van belang voor bewoners in de stad, voor land- en tuinbouw en voor planten en dieren.

Het waterschap zorgt voor een goede waterkwaliteit en zuivert daartoe dagelijks het afvalwater van huishoudens en bedrijven in het beheergebied. Het CDA wil vooral de kosten van het verwerken van afvalwater verder verlagen en tegelijkertijd de kwaliteit op peil houden.

Het CDA streeft naar het sluiten van kringlopen in de waterketen en het (terug) winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater. Door de inzet van innovatieve technieken wordt de hoeveelheid slib verminderd. Samen met anderen werkt ze zo aan duurzaamheid en doelmatigheid. Voorkomen moet worden dat 'Nieuwe' verontreinigingen, zoals medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën via het afvalwater in het oppervlaktewater terecht komen. Met nageschakelde technieken op de zuivering worden medicijnresten en andere ongewenste stoffen verwijderd. Waterschappen werken in Europees verband samen omdat verontreiniging van water geen grenzen kent.

Het CDA kiest voor natuurlijk en ecologisch gezond water voor mens, plant en dier. Watergangen worden, conform de Europese kaderrichtlijn water, duurzaam ingericht. Tevens worden vispassages aangelegd voor meer waterberging, voor een grotere variatie aan flora en fauna, gezonde populaties en een gezonder milieu. Schoon grond- en oppervlaktewater is bovendien een duurzame bron voor de drinkwatervoorziening.

Het CDA wil werken aan het op peil houden van de drinkwatervoorziening en het beschermen van de drinkwatervoorraad in de ondergrond. Om de economische en ecologische waarde van de gronden in de kustgebieden te behouden, moet verzilting worden door de zeespiegelstijging en bodemdaling worden voorkomen. Dat kan door slim samen te werken met Rijkswaterstaat.

Dit betekent concreet voor het Waterschap Rivierenland:

- *Betere afstemming met gemeenten voor riolering- en zuiveringstaak.*
- *Bij gemengde rioolstelsels wordt schoon regenwater (in samenwerking met gemeenten) afgekoppeld en niet langer afgevoerd naar de rioolwaterzuivering om zo klimaat/cluster buien beter op te vangen.*
- *Er wordt actief naar duurzame oplossingen gezocht voor afvalwater.*
- *Een bronaanpak ontwikkelen om medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën uit het oppervlaktewater te houden.*
- *Het (terug) winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater.*
- *Het CDA wil met de agrarische sector samenwerken om de emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te verminderen.*
- *In stedelijk gebied worden terreinbeheerders en bewoners door het waterschap gestimuleerd om chemievrij onkruidbeheer toe te passen.*

4. Voldoende water

Het CDA zet zich in voor een zorgvuldig gebruik van water en stimuleert innovaties van watertoediening en hergebruik van water om zo verspilling tegen te gaan. Voor klimaatadaptatie is het nodig om wateropslag in de bodem te benutten om zo bij heftige buien het water langer vast te houden, alvorens het in het riool wordt geloosd.

Het CDA wil zich inzetten voor een goed en robuust waterbeheer om bij dreigende wateroverlast zowel in het landelijk als stedelijk gebied snel water af te voeren. Ook is meer ruimte nodig voor waterberging in zowel stedelijk gebied als het buitengebied. Meer groen (zoals groene daken en minder tegels in de tuin) en vasthouden van water leidt tot verkoeling en kan hittestress tegen gaan. Het CDA pleit voor een continuering van de klimaatregeling om mensen te stimuleren hun tuinen te vergroenen.

Het CDA pleit voor recreatief medegebruik van onze watergangen en plassen, zodat iedereen kan genieten van water. Dit wordt in overleg met de belangenverenigingen (bijvoorbeeld sportvissers en recreatievaart) vastgelegd en uitgevoerd.

Het CDA ziet de toenemende bodemdaling als een algemeen maatschappelijk probleem dat met lokale overheden en het Rijk moet worden opgelost. Bodemdaling door veenoxidatie is een proces wat al sinds 1100 bezig is en wordt versneld door grote drooglegging. Het komt op verschillende plaatsen in Nederland voor, maar geeft vooral problemen in het stedelijk gebied in het westen.

Bij bodemdaling door het winnen van delfstoffen moet de veroorzaker de kosten voor herstel en mitigatie vergoeden. Staatstoezicht op de Mijnen maakt hierover afspraken en ziet toe op de naleving hiervan. Het CDA wil dat noodzakelijke maatregelen voor het peilbeheer als gevolg van delfstofwinning tegen vergoeding van de kosten door het Waterschap worden uitgevoerd.

Exoten

Het CDA pleit voor vroegtijdige signalering en bestrijding van exoten. Eetbare exoten worden voor consumptie aangeboden om zo voedselverspilling tegen te gaan. Als gevolg van import en gebruik in particuliere vijvers verstoren exoten steeds meer het ecosysteem in het oppervlaktewater. Voorkomen moet worden dat de water aan- en afvoer wordt belemmerd en het recreatief gebruik van het oppervlaktewater wordt verstoord.

Industrie

Verschillende bedrijfstakken maken gebruik van oppervlaktewater voor hun productieproces. Denk hierbij aan de verwerkers van landbouwproducten maar ook ten behoeve van zoutwinning. Hiervoor is voldoende en schoon water een randvoorwaarde. De kwaliteit van het gezuiverde water van de rioolwaterzuiveringen kan door geavanceerde procesregelingen steeds beter worden beheerst. Hierdoor is het ook steeds beter geschikt als industriewater.

Dit betekent concreet voor het Waterschap Rivierenland:

- *Bij inrichting van stedelijk gebied dient aandacht te zijn voor tijdelijke opslag van water door aanleg van waterpleinen, maar ook verlaagde aanleg van de straat.*
- *Verdroging van natuurgebieden wordt voorkomen door meer vasthouden van water en slim omgaan met stuwen.*
- *Om hittestress tegen te gaan is meer ruimte voor water en groen in het stedelijk gebied nodig, neveneffect is meer leefbaarheid.*
- *Stimuleren van groene daken en waterbergingen in woonomgevingen.*
- *Samen met gemeenten, provincies en het Rijk de bodemdaling aanpakken door kennis te bundelen en oplossingen te zoeken.*
- *Het beperken van de gevolgschade door exoten door een vroegtijdige aanpak en door te werken aan de bewustwording bij het grote publiek.*

5. Duurzaamheid

Het CDA kiest voor duurzaam waterbeheer en zet zich actief in voor het behoud van grondstoffen en schoon water in een gezonde natuur met voldoende biodiversiteit. Dat vraagt om verder te kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd. Beheren en beheersen zijn niet voldoende. Om een betere samenleving achter te laten is inspanning, creativiteit en innovatie nodig. Uitgangspunten daarbij zijn een optimale balans tussen mens, aarde en het profijtbeginsel, met nadruk op de circulaire economie met behoud van grondstoffen.

Het CDA wil door onderzoek en de toepassing van nieuwe technieken grondstoffen terugwinnen. Afvalwater is onderdeel van de voedselketen, we voeden ons immers met de producten van het land en water. Bij de huidige wijze van zuiveren gaan belangrijke grondstoffen zoals fosfaat en stikstof nog verloren. Daarnaast kunnen bio plastic en cellulose (uit toiletpapier) worden teruggewonnen. Inmiddels is de wetgeving zodanig aangepast dat het onder voorwaarden ook mogelijk is om stoffen, zoals bijvoorbeeld struviet, te hergebruiken. In steeds meer gecombineerde bio-parken worden verschillende organische stoffen en mest vergist. Vaak in combinatie met het terugwinnen van grondstoffen.

Het CDA wil dat waterschappen een bijdrage leveren aan de energietransitie. Al meer dan 40 jaar gebruiken waterschappen zuiverings-slib voor het opwekken van energie door vergisting. Met deze ruime ervaring zijn verschillende zuiveringen uit gebouwd tot energiefabrieken. Energie uit water kan worden opgewekt door uitstromend water en verval bij stuwen.

Het CDA zet in op gezuiverd en schoon water dat probleemloos kan worden gebruikt door agrarische bedrijven, industrie en voor recreatie, maar vooral ook voor de bereiding van drinkwater *door Vitens*. Door samenwerking met andere overheden, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven worden problemen gezamenlijk opgelost. Vanuit het 'Deltaplan Waterkwaliteit en zoetwater' en het 'Deltaplan Agrarisch Waterbeheer' worden vanuit de centrale overheid verschillende doelen nagestreefd, waarbij de Waterschappen een belangrijke betrokkenheid hebben.

Het CDA wil rioolwaterzuiveringsinstallaties omvormen tot (industrie) waterfabriek om aan de groeiende vraag naar water voor de industrie te voldoen. Nu het gezuiverde water van de rioolwaterzuiveringen steeds schoner en constanter van kwaliteit wordt, is het steeds beter geschikt als industriewater, bijvoorbeeld voor koeling van grote datacentra. Een aanvullende trap voor geneesmiddelen kan kansen bieden voor de afzet van gezuiverd water voor industriële toepassingen. Locatie van een (centrale) rioolwaterzuivering wordt zo medebepaald door de afzetmogelijkheden van het gezuiverd afvalwater aan de industrie.

Dit betekent concreet voor het Waterschap Rivierenland:

- *Het CDA is van mening dat samenwerking met de provincies Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Utrecht van essentieel belang is op het thema "Duurzaamheid". In het verleden zijn er overeenkomsten afgesloten met de provincie Gelderland op watergebied. Enige jaren geleden is er een Waterovereenkomst afgesloten tussen de provincie Gelderland en het waterschap (De zogenaamde WOK), over de uitvoering van de wateropgaven. Inmiddels heeft de provincie Gelderland een belangrijke taak op het gebied van Natuur bijgekregen van het Rijk. In verband hiermee heeft de provincie Gelderland met de Gelderse waterschappen samenwerkingsovereenkomsten afgesloten (de zogenaamde SOK 's), hierbij zijn afspraken gemaakt over de natuuropgaven en de wateropgaven. Het CDA is van mening dat het nu tijd is voor een Klimaat overeenkomst (KOK) met de provincie Gelderland en voor ons gebied zo mogelijk ook de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Utrecht. Hierbij moeten ook de grotere steden betrokken worden. In deze overeenkomst moeten afspraken komen over de uitvoering en financiering van klimaatprojecten.*
- *Maatregelen om met het klimaat om te gaan is de centrale duurzaamheidsopgave. Het CDA zet in op waterschappen als energieleveranciers. Naast energiebesparing wordt de opwekking en levering van duurzame energie verder geïntensiveerd. Combinatie met andere vormen en eigenaren van biomassa wordt gestimuleerd.*
- *Het CDA wil (nog) meer dan voorheen investeren in kennis en innovatie. Hierbij gebruik makend van de bestaande kenniscentra.*

6. Betaalbaarheid en organisatie

Het CDA gaat verantwoord met geld om en is gebrand op een doelmatig, doeltreffend en rechtmatig handelend bestuur. Transparantie en verantwoording zijn daarbij leidende principes. Rekeningen worden niet doorgeschoven naar toekomstige generaties. Als de inkomsten niet toereikend zijn om alle plannen te betalen, worden ambities bijgesteld, getemporeerd of soberder uitgevoerd.

Dit betekent concreet voor het Waterschap Rivierenland:

- *Het CDA wil investeren in de ontwikkeling van nieuwe waarden, bijvoorbeeld door een rioolwaterzuiveringstaak te zien als bron voor grondstoffen en energie (circulaire economie). Het CDA schuwt discussies over een verdienmodel voor waterschappen niet en pleit voor het wegnemen van beperkende wet- en regelgeving door de landelijke- en Europese overheid.*
- *Het CDA wil zuinig met middelen omgaan (ook als die middelen van andere overheden komen). Om voldoende investeringen te kunnen doen moet constant gestreefd worden naar hogere efficiëntie en kostenbesparingen.*
- *Het CDA pleit voor beperking van lastenverzwaring en tariefstijging*
- *Solidariteit staat hoog in het vaandel bij het CDA, maar de kostenveroorzaker moet zelf betalen.*
- *Het CDA is voorstander van een passend kwijtscheldingsbeleid.*
- *Het CDA kiest voor 'meer samenleving, minder overheid' en werkt aan een efficiëntere organisatie, waarbij aansluiting met de samenleving centraal staat.*
- *Het CDA pleit voor koppeling van projecten in de openbare ruimte, zodat 'werk met werk' kan worden gemaakt. Dit levert kostenreductie op en een betere kwaliteit van de leefomgeving.*
- *Het CDA zet stevig in op het aanbieden van opleidingen in de watersector om zo het voorziene tekort aan technisch personeel het hoofd te bieden.*
- *De stijging van het beroep op onze kwijtscheldingsregeling is zorgwekkend. Om ervoor te zorgen dat de kosten beheersbaar blijven willen wij op zoek gaan naar sturingsmogelijkheden. De tarieven mogen deze bestuursperiode met niet meer dan gemiddeld 3% per jaar stijgen. Een verhoging met meer dan gemiddeld 3% is alleen bespreekbaar als de wettelijke taken niet adequaat kunnen worden uitgevoerd. Financiële meevallers komen in de eerste plaats ten goede aan verlaging van onze schuldenlast.*
- *Er dient nadrukkelijk en positief aandacht te zijn voor de positie (en het werk) van vrijwilligers. Door hun betrokkenheid en daaruit voortvloeiende inzet wordt bestuurders en medewerkers veel werk uit handen genomen en wordt de betrokkenheid van inwoners vergroot.*

7. Regionale aandachtspunten

Rijk van Nijmegen en Land van Maas en Waal

In het Rijk van Nijmegen en Maas en Waal zijn de stedelijke waterplannen uitgevoerd voor een beter leefklimaat in de steden. Het CDA streeft naar minder verharding in de tuinen en meer groen en water. Zo kan regenwater langer vastgehouden worden en wordt tevens (toekomstige) hittestress tegengegaan. Het overtollige water kan daarna gecontroleerd afgevoerd worden, zodat minder overlast ontstaat.

In de Overasseltse vennen zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd. Zij zorgen meer ruimte in het watersysteem, zodat beter gebruik gemaakt kan worden van het gebiedseigen water in de periode van de overgang van nattere naar drogere omstandigheden en omgekeerd. De recreatieve plassen zijn hierbij ook van belang.

In gemeente Heumen en een deel van de gemeente Wijchen wordt een streefpeil gehanteerd, maar het CDA maakt zich sterk om deze gebieden in de zomer een optimaler peil te geven.

Gemeente Berg en Dal

Het CDA pleit voor het verbeteren van de mogelijkheden tot waterberging In de gemeente Berg en Dal, waaronder Groesbeek en de Ooijpolder vallen. In een deel van het gebied kan geen water worden ingelaten, die leidt tot nadelige gevolgen voor natuur en landbouw bij droogte.

In het Bruuk in Groesbeek zijn onlangs gronden aangekocht voor de natuurdoelstellingen in het gebied, dit biedt tevens de mogelijkheid om de waterhuishouding ten behoeve van de landbouw in stand te houden. De aanleg van natuurvriendelijke oevers, de automatisering van stuwen en het aanleggen van waterberging blijven speerpunten voor het CDA.

De samenwerking met het Duitse waterschap blijft voor het CDA, ook in de toekomst, van groot belang.

Neder- en Over Betuwe

De rivier de Linge heeft tijdens de droogte in 2018 weer bewezen hoe belangrijk deze is voor de wateraanvoer in droge perioden voor de agrarische sector. De benedenstroomse afvoer is bij overvloedige neerslag wel een knelpunt, het CDA pleit hier voor een permanente oplossing.

Het CDA wil dat de zuiveringen die door de opschaling overbodig worden een nuttige gebiedsgerichte herbestemming krijgen bijv. in de vorm van biovergistingsinstallaties inclusief opwekking van alternatieve energie.

Het CDA hecht aan verdere samenwerking met de ARN en AVRI op het gebied van grondstoffenterugwinning, daarbij moeten de gemeenten intensiever worden betrokken.

Bij de dijkverzwaring Waalbandijk NederBetuwe pleit het CDA nadrukkelijk voor meekoppelkansen, zoals de veerhaven Ochten.

Tiel en Culemborgerwaarden (West-Betuwe)

De West-Betuwe is een gevarieerd gebied met middelgrote steden als Tiel en Culemborg met rondom een kleinschalig landschap van fruitbomen, laanbomen en akkerbouw. Cultuurhistorische pareltjes zijn Buren, Mariënwaerd, dorpjes aan de Linge en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Het gebied wordt begrensd door de Waal, het Amsterdam-Rijnkanaal, de Lek, de Diefdijk tussen Everdingen en Asperen en de Linge. Het gebied wordt omsloten door robuuste dijken. Bij de nieuwe dijkversterkingsopgaven in het gebied pleit het CDA voor inpassing van de dijken in het bestaande landschap. Door gebruik van innovatieve technieken moeten woningen zoveel mogelijk gespaard blijven. Opgaven in steden zijn hittestress en wateropslag. Initiatieven zoals het waterplein in Tiel-oost is een voorbeeldoplossing voor waterberging in stedelijke gebieden. De rivieren in het gebied bieden volop mogelijkheden voor water- en oeverrecreatie zoals zwemmen, vissen en pleziervaart. Wandelaars en fietsers zijn welkom op de dijken en (wandel) paden langs akkers en natuurvriendelijke oevers om zo te genieten van het water.

Het CDA pleit voor intensief overleg met vertegenwoordigers van sportvisserij en waterrecreanten. Samen met bewoners zijn zij de gebruikers van het gebied; het waterschap werkt in het gebied als netwerkpartner samen met al deze organisaties.

Bommelerwaard

Voor de toekomstige wateropgaven in de Bommelerwaard pleit het CDA voor samenwerking met alle belanghebbenden. Die samenwerking vormde ook de basis voor de aanleg van een collectieve rioolwatervoorziening voor de glastuinbouw om zo de doelen voor de waterkwaliteit te behalen. Zo werken we samen aan een duurzame tuinbouw in de Bommelerwaard.

Door de rivierverruiming in Munnikenland is een nieuw landschap ontstaan dat niet alleen bijdraagt aan een betere waterafvoer, maar bewoners ook laat genieten van water. Bij toekomstige plannen voor rivierverruiming zoals het Maasoeverpark bij Alem pleit het CDA voor het intensief betrekken van de bewoners bij de planvorming.

Land van Heusden en Altena

Het CDA pleit in het Land van Heusden en Altena voor extra waterberging om de gevolgen van klimaatveranderingen op te vangen. Dit kan door de aanleg van nieuwe watergangen, maar ook door de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de bestaande B-watergangen. Voor het beheer van de natuurvriendelijke oevers wordt samenwerking gezocht met natuurorganisaties om zo het weidevogelbeheer nog verder te verbeteren. Tevens wil het CDA-natuurorganisaties de mogelijkheid bieden de natuurvriendelijke oevers zelf te onderhouden.

De energiefabriek in Sleeuwijk past in het streven van het CDA naar een energieneutraal waterschap in 2030. De zonneparken op de oude zuiveringen en bij de energiefabriek in Sleeuwijk dragen eveneens bij aan de klimaatdoelstellingen van het CDA. De bouw van windmolens op of langs dijken vindt het CDA alleen acceptabel als de opbrengsten terugvloeien naar de eigen inwoners.

Alblasserwaard Vijfheerenlanden

In de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden wordt de grond (overwegend klei op veen) vooral agrarisch gebruikt. De veehouderij biedt perspectief en is de drager voor het landschap. De economische functies worden afgewisseld met natuur- en recreatiegebieden. Dit vraagt goed overleg met de organisaties die de belangen van de natuur en recreatie behartigen, het waterschap is daarbij netwerkpartner.

In het gebied spelen thema's als dijkversterking en de Visie voor 2050 op het watersysteem in de Alblasserwaard. Juist bij deze ontwikkelingen, die ingrijpend zijn met name óók op de leefomgeving, pleit het CDA dat provincie, gemeenten en de inwoners in een vroegtijdig stadium betrokken worden bij de plannen van het waterschap. Zo wordt daadwerkelijk inhoud gegeven aan burgerparticipatie.

De kanalen, vaarten, sloten en gemalen hebben samen met de dijken, kaden en molens het cultuurlandschap gevormd. De missie van het CDA is dit bijzondere landschap te koesteren, te onderhouden en te beschermen. Dit geldt in het bijzonder voor Werelderfgoed Kinderdijk. In goed overleg met alle betrokkenen: bewoners van het gebied, de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk, gemeenten en Waterschap dienen de waarden van het gebied geborgd te worden.

De peilbesluiten in dit gebied zijn geactualiseerd, zodanig dat het huidige gebruik behouden blijft en de bodemdaling wordt afgeremd. Ontwikkelingen rondom bodemdaling vragen voortdurende aandacht in relatie tot ontwikkelingen zoals klimaatverandering. In delen van de Alblasserwaard kan dit leiden tot functie volgt peil naast gebieden waar peil volgt functie blijft gehandhaafd. Door de eeuwen heen heeft de aanleg van kanalen, vaarten, sloten, gemalen en boezemwateren gezorgd dat het overtollige (regen-) water wordt afgevoerd. Het CDA roept het waterschap op ook maatregelen te nemen bij droogte.

